

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTH INZAKE ONTHEFFING OP BASIS VAN HOOFDSTUK 3 VAN DE WET NATUURBESCHERMING (WNB)

Ontheffinghouder : Woonservice
Activiteit : Sloop en nieuwbouw levensloopbestendige woningen
Locatie : Woert 18 tot en met 32 Hijken, gemeente Midden-Drenthe

Deze ontheffing wordt verleend voor de periode vanaf het moment van afgifte tot en met 1 januari 2027

Besluit

Gedeputeerde Staten van Drenthe (GS) hebben besloten op basis van bijgevoegde motivering (zie bijlage 1) een ontheffing te verlenen aan Woonservice voor wat betreft de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 lid 2 en 4 en artikel 3.5 lid 2 en 4 van de Wnb waar het gaat om het opzettelijk verstoren en het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van huismus (*Passer domesticus*) en gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

De ontheffing wordt verleend onder de volgende voorschriften:

1. Algemene voorschriften

- 1.1 De ontheffing wordt slechts voor de hierboven beschreven verbodsbepalingen en genoemde soorten verleend.
- 1.2 Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- 1.3 De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Drenthe indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde in de ontheffing worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschriften 1.1 en 1.2 noodzakelijk zijn.
- 1.4 Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolger(s) of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolger(s) blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- 1.5 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- 1.6 De ontheffinghouder dient, zodra de datum van aanvang van de werkzaamheden bekend is, doch uiterlijk 7 dagen van tevoren, hiervan melding te maken bij de provincie Drenthe. Dit kan door een e-mail te sturen naar vth@drenthe.nl onder vermelding van het zaaknummer: 202202465. Bij deze melding dient tevens aangegeven te worden welk ecologisch adviesbureau de begeleiding biedt tijdens de werkzaamheden. Indien er tussentijds wordt gekozen om door te gaan met een ander ecologisch adviesbureau, dan dient dit gemeld te worden bij de provincie Drenthe door een e-mail te sturen naar vth@drenthe.nl onder vermelding van het zaaknummer.

2. Specifieke voorschriften

- 2.1 Er dient gewerkt te worden zoals beschreven in het Activiteitenplan sloop de Woert 18-32 Hijken, d.d. 29 juni 2022 opgesteld door ATKb | Buro Bakker, behorend bij deze ontheffingsaanvraag.
- 2.2 Kleine wijzigingen in de uitvoering van het project en de hieronder genoemde voorschriften kunnen doorgevoerd worden na afstemming met de ecologisch deskundige en in overleg met het bevoegd gezag. Deze wijzigingen dienen minimaal ecologisch gelijkwaardig te zijn aan de in de aanvraag voorgestelde werkwijze.
- 2.3 De in dit besluit beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde op de locatie (papier of digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name ook de uitvoerenden op de locatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd.
- 2.4 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een ecologisch logboek bijgehouden te worden van alle ecologische handelingen. In dit logboek dient inzichtelijk te worden gemaakt wanneer en op welke wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek wordt op verzoek getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

Huismus

- 2.5 De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare perioden van de huismus. Gezien de huismus een jaarrond beschermd nest heeft en jaarrond in het plangebied aanwezig kan zijn, dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden in het najaar (oktober tot februari). Hierbij dient rekening te worden gehouden met perioden van vorst waarbij huismussen beschutting opzoeken.
- 2.6 De periode van uitvoeren van de werkzaamheden dient afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus.
- 2.7 De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal 2 tijdelijke/duurzame nestplaatsen aan te bieden van het type NK MU 08 of NK MU 07 en/of een vergelijkbaar type kast qua kwaliteit en geschikt voor de huismus.
- 2.8 Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen de woningen en de schuilplaatsen in het groen ongeschikt gemaakt te worden voor de huismus conform het Activiteitenplan sloop de Woert 18-32 Hijken, d.d. 29 juni 2022 opgesteld door ATKb | Buro Bakker, behorend bij deze ontheffingsaanvraag. Dit dient plaats te vinden onder ecologische begeleiding in de periode van 1 oktober tot 1 maart.
- 2.9 Voorafgaand aan de werkzaamheden dient door een ecologisch deskundige vastgesteld te zijn dat er geen huismussen in de nestplaatsen aanwezig zijn.
- 2.10 Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen de nestplaatsen ongeschikt te worden gemaakt onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Het ongeschikt maken van woningen dient uitsluitend plaats te vinden voorafgaand aan de uitvoering van de sloopwerkzaamheden en uiterlijk half februari 2023. Hierbij dient te worden voorkomen dat nestplaatsen onnodig ongeschikt gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na het betreffende voortplantings- of winterseizoen plaatsvinden. De planning sluit uit dat ten gevolge van het ongeschikt maken een nestlocatie van een soort onnodig verloren gaat.
- 2.11 De ontheffinghouder dient tenminste 12 cm vrij te laten tussen de dakgoot en de onderkant van de dakpannen, waardoor het dak van de nieuwbouwwoningen weer geschikt wordt voor huismussen. Tevens dient er vogelschroot te worden bevestigd op de tweede of derde panlat. De dakpannen dienen van een vergelijkbaar bol-model te zijn als de pannen van de te slopen woningen en de panlatten dienen minimaal 30 mm hoog te zijn.
- 2.12 Indien de in voorschrift 2.11 genoemde maatregelen niet mogelijk blijken, of als realisatie van een extra groene plus, dient in elke kopgevel van de nieuwbouwwoningen minimaal één

permanente inbouwkast geschikt voor de huismus ingebouwd te worden. Dit betekent dat er minimaal vier inbouwkasten gerealiseerd dienen te worden.

- 2.13 In het gemeentelijke nieuw te planten groen grenzend aan de rijtjeswoningen dienen groenblijvende struiken te worden aangeplant, zoals hulst, laurierkers, conifeer en glansmispel. Deze struiken (schuilplaatsen) dienen functioneel te zijn voordat de permanente maatregelen worden opgeleverd.

Gewone dwergvleermuis

- 2.14 De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis. Gezien de functie van het plangebied voor de zomer- en paar-/winterverblijfplaats loopt deze periode globaal het gehele jaar door. De werkzaamheden dienen in de actieve zomerperiode plaats te vinden, zodat de dieren de kans krijgen te vluchten. Deze periode loopt globaal van 1 april tot 1 november. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter duren. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis.
- 2.15 De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal acht tijdelijke/duurzame verblijfplaatsen aan te bieden van het type VKWS13 (Vivara-pro) of van vergelijkbaar type of kwaliteit en geschikt voor de gewone dwergvleermuis.
- 2.16 Voorafgaand aan de werkzaamheden dient door een ecologisch deskundige vastgesteld te zijn dat er geen gewone dwergvleermuis in de verblijfplaats aanwezig zijn.
- 2.17 Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen de woningen ongeschikt gemaakt te worden voor de gewone dwergvleermuis. Hierbij dient een gewenningsperiode van tenminste zes maanden in acht genomen te worden voor het in gebruik nemen van de tijdelijke voorzieningen. Het natuurvrij maken dient daarom plaats te vinden onder ecologische begeleiding en in de periode van begin mei tot half mei 2023.
- 2.18 Het ongeschikt maken van woningen dient uitsluitend plaats te vinden voorafgaand aan de uitvoering van de sloopwerkzaamheden. Hierbij dient te worden voorkomen dat verblijfplaatsen onnodig ongeschikt gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na het betreffende voortplantings- of winterseizoen plaatsvinden. De planning dient uit te sluiten dat ten gevolge van het ongeschikt maken een kraam-, paar- en/of winterverblijfplaats van de soort onnodig verloren gaat.
- 2.19 De nieuwbouwwoningen dienen uitgevoerd te worden met een geventileerde spouw welke toegankelijk wordt gemaakt conform het Activiteitenplan sloop de Woert 18-32 Hijken, d.d. 29 juni 2022 opgesteld door ATKB | Buro Bakker, behorend bij deze ontheffingsaanvraag.
- 2.20 Indien de in voorschrift 2.19 genoemde maatregelen niet mogelijk blijken te zijn, of als realisatie van een extra groene plus, dienen minimaal acht permanente inbouwkasten te worden aangebracht voor de gewone dwergvleermuis conform het Activiteitenplan sloop de Woert 18-32 Hijken, d.d. 29 juni 2022 opgesteld door ATKB | Buro Bakker, behorend bij deze ontheffingsaanvraag.

3. Overige voorschriften

- 3.1 De volgende werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden onder ecologische begeleiding van een ter zake kundige ecooloog:
- het verwijderen van groen (check broedvogels en evt. kleine zoogdieren);
  - plaatsing tijdelijke voorzieningen;
  - controle aanwezigheid vleermuizen voor het ongeschikt maken;
  - controle op manier van ongeschikt maken;
  - ongeschikt maken daken;

- vrijgeven ongeschikt maken;
- controle op realisatie permanente voorzieningen;
- controle op aanwezigheid huismussen en gewone dwergvleermuizen bij het verwijderen van de tijdelijke kasten.

3.2 Het kan voorkomen dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren. In dat geval dient de ontheffinghouder minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

4. Zorgplicht

- 4.1 De ontheffinghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden waardoor de effecten beperkt of ongedaan gemaakt worden.
- 4.2 In navolging van het voorgaande voorschrift dient de ontheffinghouder rekening te houden met het broedseizoen van vogels. De werkzaamheden dienen zoveel mogelijk uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Mocht dit niet mogelijk zijn, dan dient een ecologisch deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied en/of alle te kappen bomen te controleren op in gebruik zijnde nesten. Indien er in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, worden de werkzaamheden uitgesteld tot na het broedseizoen. Het plangebied dient hiervoor te worden vrijgegeven door de ecologisch deskundige.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

A. Venekamp,
Teammanager Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Afschrift aan:

- ATKB - Buro Bakker (digitaal)
- het College van Burgemeester en Wethouders van Midden-Drenthe (digitaal)

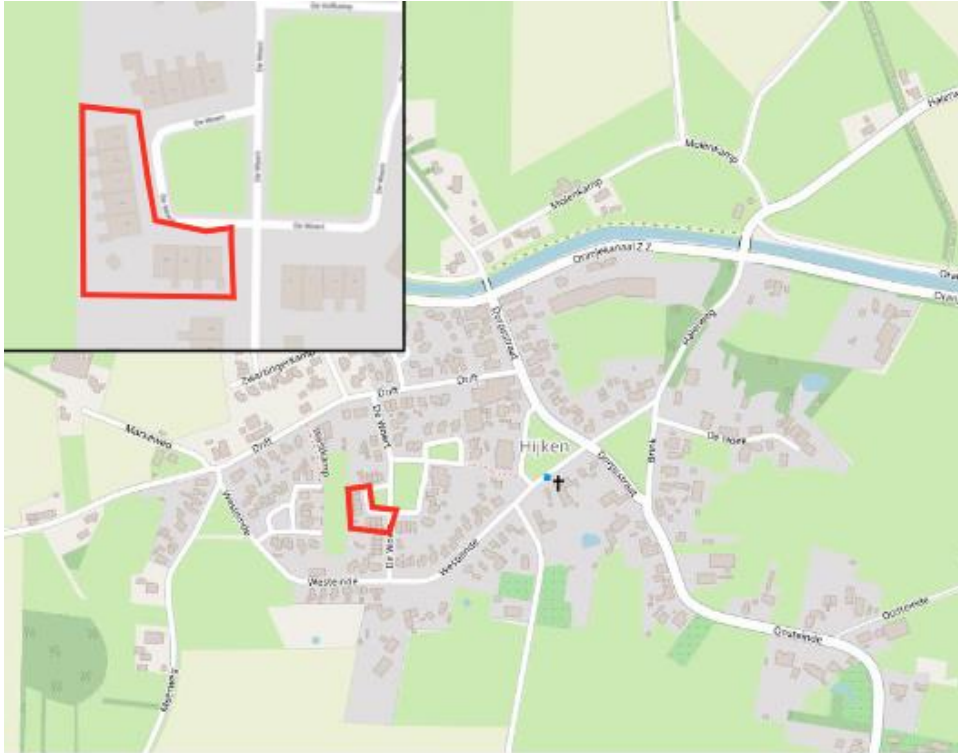
Bezwaar

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit definitieve besluit, kunnen binnen zes weken na de dag van verzending van dit besluit een bezwaarschrift indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe. Voor meer informatie over de bezwaarprocedure zie <http://provincie.drenthe.nl/loket/bezwaarschriften>.

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

Op 24 augustus 2022 hebben wij een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de Wnb van Woonservice (hierna ontheffinghouder). De aanvraag heeft betrekking op het adres Woert 18 t/m 32 in Hijken, gelegen in de gemeente Midden-Drenthe. Het project betreft de sloop van woningen en het herbouwen van duurzame levensloopbestendige woningen. De ontheffinghouder heeft een ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 lid 2 en 4 en artikel 3.5 lid 2 en 4 van de Wnb voor de volgende soorten: Huismus (*Passer domesticus*) en Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

Figuur 1: ligging plangebied (rood omlijnd). (Bron Google Earth Pro).

2. Wettelijk kader

2.1 Vogelrichtlijn

De huismus is een beschermde inheemse vogelsoort als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.1 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.1, lid 2, van de Wnb is het verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Op grond van artikel 3.1, lid 4, van de Wnb is het verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Het nest van een vogel, zoals bedoeld in artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is de plaats die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en het grootbrengen van de jongen, voor zover het geen nestvlieser betreft. Ook de inhoud en de functionele omgeving van het nest moeten worden beschermd voor zover het broedsucces hiervan afhankelijk is. Artikel 3.1, lid 2, van de Wnb is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. Nesten van de huismus zijn daarnaast op basis van vaste jurisprudentie bovendien jaarrond beschermd. Dit houdt

in dat ook buiten het broedseizoen de nesten beschermd zijn en niet mogen worden vernield of weggehaald.

Naast artikel 3.1, lid 2, van de Wnb is er ook ontheffing aangevraagd van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.1 lid 4 van de Wnb voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van de huismus en huismus.

2.2 Habitatrichtlijn, bijlage II van verdrag van Bern en Bijlage I van verdrag van Bonn

De gewone dwergvleermuis is een beschermde inheemse soort als bedoeld in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of Bijlage I bij het Verdrag van Bonn en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.5, lid 2, van de Wnb is het verboden om dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Op grond van artikel 3.5, lid 4, van de Wnb is het verboden om de voorplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen als bedoeld in artikel 3.5, lid 4, van de Wnb vallen o.a. kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven maar ook essentiële vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van de voortplantingsplaats of rustplaats worden hieronder gerekend. Tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen als holen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per individu zijn ook beschermd door artikel 3.5 lid 4 van de Wnb.

Naast artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is ontheffing gevraagd voor artikel 3.5, lid 2, van de Wnb. Gelet op de werkzaamheden valt niet uit te sluiten dat er sprake is van mogelijk opzettelijke verstoring van de gewone dwergvleermuis, daarom is ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.5, lid 2, van de Wnb noodzakelijk.

2.3 Beoordelingsgronden ontheffing verlening

Op grond van artikel 1.10 lid 3 van de Wnb dienen wij bij het afgeven van een ontheffing op grond van de Wnb rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de ontheffing anders vorm te geven.

Uit de relevante wet- en regelgeving blijkt dat de aangevraagde ontheffing alleen kan worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing bestaat, de ontheffing aangevraagd wordt onder een aangewezen belang en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. De ontheffinghouder heeft aangegeven te voldoen aan de voorwaarden zoals deze worden gesteld in artikel 3.3 lid 4 en 3.8 lid 5 van de Wnb.

3. Overwegingen

Stichting Woonservice is voornemens om acht woningen aan de Woert in Hijken, gemeente Midden-Drenthe te laten slopen en twee blokken van vier rijtjeswoningen terug te bouwen. De nieuwbouwwoningen zullen zogeheten levensloopbestendige woningen worden. Het plangebied bestaat uit twee blokken van acht rijtjeswoningen van één bouwlaag met kap. De te slopen woningen zijn voorzien van spouwmuren met isolatie en een (overstek) pannendak van het type sneldek. De huisnummers 28, 30 en 32 zijn voorzien van zonnepanelen. De woningen grenzen aan de westkant aan een eikensingel met een schapenveldje. Aan de oostkant ligt een grasveldje met enkele solitaire bomen. Aan de noord- en zuidkant grenzen huisblokken aan deze acht te slopen woningen.

Op het grasveldje ten oosten van de te slopen woningen worden twee blokken van vier levensbestendige woningen teruggebouwd. Op locatie van de huidige woningen wordt een parkje aangelegd met enkele parkeerplaatsen. Voor deze plannen moeten de bomen op het grasveldje worden gerooid en het groen uit de tuinen van de te slopen woningen worden verwijderd. De planning is om half april 2023 met deze werkzaamheden te beginnen.

3.1 *Natura-2000 gebieden*

In de omgeving van Hijken zijn meerdere Natura 2000-gebieden gelegen. Het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold ligt met 5,1 km afstand het meest dicht bij het plangebied. Op 6 km afstand liggen het Natura 2000-gebied Witterveld en het Natura 2000-gebied Drentsche Aa op ca. 7 km afstand. Gezien de afstanden van het plangebied ten opzichte van de Natura-2000 gebieden kunnen directe en indirecte effecten op de instandhoudingsdoelen door de sloop worden uitgesloten. Echter wordt wel aangeraden om voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden een stikstofberekening uit te voeren met behulp van de AERIUS-calculator.

3.2 *Uitgevoerd onderzoek*

Om te weten welke dieren er mogelijk aanwezig zijn in het plangebied, is door ATKB | Buro Bakker onderzoek uitgevoerd. Begonnen is met de uitvoering van een quickscan welke bestaat uit bronnenonderzoek en een veldbezoek. Voor het bronnenonderzoek zijn de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en vrij beschikbare verspreidingsgegevens geraadpleegd. Uit deze gegevens bleek het plangebied potentieel geschikt als broedplaats voor huismus en gierzwaluw en als verblijfplaats voor vleermuizen. Voor deze diersoorten is nader onderzoek uitgevoerd.

Huisumus en overige broedvogels

Op 8 april en 6 mei 2021 zijn integrale veldbezoeken uitgevoerd voor het onderzoek naar de huismus. Dit onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen in de op dat moment meest recente versie van het Kennisdocument Huismus (2017). Gedurende het onderzoek is het plangebied en de omgeving van het plangebied onderzocht. Binnen het plangebied is één huismusnet aangetroffen en 30 huismusnesten binnen een straal van 300 meter van het plangebied. Er zijn veel schuil- en rustplaatsen aangetroffen in de achtertuinen van de te slopen woningen. Deze struiken, heggen en bomen dienen tevens als foerageerlocaties welke in de omgeving ook volop aanwezig zijn. Ook zijn in de omgeving voldoende drinkmogelijkheden aanwezig en plekken om een zandbad te nemen. Geconcludeerd kan worden dat er sprake is van een vitale populatie in en in de directe omgeving van het plangebied.

Naast de huismussen is ook een huiszwaluwnest (categorie 5) aangetroffen bij de woning op nummer 32 en komen in meerdere tuinen soorten als heggenmus, merel, vink en winterkoning voor in de dichte hagen. In sommige tuinen hangen mezenkasten waar de kool- en pimpelmees kan broeden.

Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het meeste recente Vleermuisprotocol (2021). In totaal zijn vijf veldbezoeken uitgevoerd welke plaats vonden in de ochtend of avond in de voorzomer en het najaar van 2021 en onder voor vleermuizen geschikte weersomstandigheden. Twee ronden zijn gecombineerd met gierzwaluwonderzoek. Binnen het plangebied is één zomerverblijfplaats (Woert 18) en één paar-/winterverblijf (Woert 26) van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Gierzwaluwen zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Buiten het plangebied zijn twee zomerverblijfplaatsen, een kraamverblijf en een paarverblijf vastgesteld. Gewone dwergvleermuizen, laatvliegers en een rosse vleermuis zijn tijdens de onderzoekronden foeragerend waargenomen binnen en in de omgeving van het plangebied.

Het plangebied maakt deel uit van een veel groter gebied waarin geschikt foerageergebied in ruime mate aanwezig is. Daarom is er binnen het plangebied geen essentieel en onmisbaar foerageergebied aanwezig. Door het ontbreken van lijnvormige structuren zijn essentiële vliegroutes in het plangebied uitgesloten. In de omgeving van het plangebied zijn meerdere vliegroutes waargenomen.

3.3 *Mitigerende maatregelen*

Door de sloop van de woningen aan de Woert 18 tot en met 32 in Hijken gaat één huismusnest verloren en twee verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Door het treffen van compenserende maatregelen kunnen deze verblijfplaatsen gemitigeerd worden.

Huismus

De huismus heeft een jaarrond beschermd nest en kan het gehele jaar in het plangebied aanwezig zijn. Dit betekent dat gewerkt moet worden tijdens de minst kwetsbare periode van de huismus. Dit is, rekening houdend met perioden van vorst, de periode van oktober tot en met februari.

Als tijdelijk alternatief dienen voor elk aangetroffen huismusnest binnen het plangebied, twee externe kasten geplaatst te worden binnen 200 meter van het oorspronkelijke nest. Deze kasten worden geplaatst aan de kopse gevel van Woert 9, eveneens een woning van Woonservice. Rond deze woning staan meerdere grote groenblijvende struiken welke als schuilplaats kunnen dienen. De tijdelijke huismusnestkasten dienen minimaal drie maanden voor de sloop geplaatst te zijn op een hoogte van 3 meter en met een onderlinge afstand van minimaal 0,5 meter. Het type NK MU 08 of NK MU 07 van Vivara of vergelijkbaar wordt aanbevolen. Deze kasten dienen minimaal een jaar te blijven hangen vanaf het moment dat de permanente locaties beschikbaar zijn gekomen. Wanneer de kasten verwijderd worden, dient een ecologisch deskundige gecontroleerd te hebben dat er geen huismussen meer in de kasten aanwezig zijn.

In de huidige situatie broeden huismussen onder de hoekdakpannen waar het aanwezige vogelschroot niet goed aansluit. In de nieuwbouw dient dit op een soortgelijke manier aangeboden te worden. Dit kan gedaan worden door het vogelschroot op de tweede of derde panlat aan te brengen, waardoor de eerste en tweede rij pannen toegankelijk blijft voor de huismuis. Hierbij is het belangrijk dat de pannen niet te ver de goot in lopen en een minimale afstand ontstaat van 12 cm van de goot tot de dakpannen. De pannen dienen tevens van een vergelijkbaar bol-model te zijn als de huidige dakpannen en de panlatten dienen minimaal 30 mm hoog te zijn. Deze manier van natuurinclusief bouwen heeft de voorkeur. Wanneer deze manier bouwkundig onmogelijk blijkt te zijn, dienen er inbouwkasten verwerkt te worden in de kopgevels. Onder het belang: "bescherming van flora en fauna" moeten meer maatregelen genomen worden dan strikt noodzakelijk (1:2). In elke kopgevel worden twee kasten van het type IB GZ 05 van Vivara (of vergelijkbaar) verwerkt met een onderlinge afstand van meer dan 50 cm. Dit biedt uiteindelijk acht permanente verblijfplaatsen. Tevens dienen er groenblijvende struiken zoals hulst, laurierkers, conifeer en glansmispel teruggeplaatst te worden binnen het plangebied welke functioneel moeten zijn wanneer de permanente maatregelen worden opgeleverd. Dit ter compensatie van het groen dat verdwijnt uit de tuinen van de te slopen woningen.

Gewone dwergvleermuis

De meest kwetsbare periode voor de gewone dwergvleermuis is de winterperiode welke loopt van 1 november tot 1 april. Door meteorologische omstandigheden kan deze periode korter of langer duren. In deze periode zijn vleermuizen inactief en kunnen niet tijdig wegvlugten wanneer er sloopwerkzaamheden plaatsvinden. De werkzaamheden kunnen daarom het beste buiten deze periode plaats vinden. Tussen 15 augustus en 15 oktober vindt de paarperiode plaats. In deze periode blijven de gewone dwergvleermuizen meer in hun verblijfplaatsen.

Voor elk aangetroffen verblijfplaats dienen vier verblijfplaatsen gerealiseerd te worden als tijdelijke overbrugging voor de gewone dwergvleermuis binnen 200 meter van de huidige verblijfplaatsen. Voor dit plangebied betekent dit dat er een tijdelijke compensatie van acht vleermuiskasten gerealiseerd dient te worden. Tevens dient een gewenningsperiode van zes maanden voor het paar- en winterverblijf in acht genomen te worden en drie maanden voor het zomerverblijf. Deze gewenningsperiode dient plaats te vinden tussen 1 april en 1 november. De tijdelijke voorzieningen zijn geplaatst halverwege juli 2022, waardoor de gewenningsperiode eind april 2023 is verstreken. Gebruik gemaakt kan worden van vleermuiskast VKWS13 van Vivara-Pro. Dit is een kast zonder achterwand waardoor de vleermuizen direct op de buitenmuur van de woningen hangen. Doordat de huizen worden verwarmd, worden de buitenmuren iets warmer dan de omgeving. Hierdoor kunnen de gewone dwergvleermuizen de kasten blijven gebruiken tijdens milde winters. De kasten worden aan kopgevels van omliggende huizen geplaatst tussen de vier en zeven meter hoogte. Deze kasten dienen minimaal een jaar te blijven hangen vanaf het moment dat de permanente locaties beschikbaar zijn gekomen. Wanneer de kasten verwijderd worden, dient een ecologisch deskundige gecontroleerd te hebben dat er geen gewone dwergvleermuizen meer in de kasten aanwezig zijn.

De nieuwbouwwoningen dienen uitgevoerd te worden met een geventileerde spouw welke toegankelijk is gemaakt voor de gewone dwergvleermuis. Door middel van open stootvoegen van 1,5 cm breedte en 2 cm hoogte kan dit gerealiseerd worden conform het bouwbesluit. De invliegopeningen dienen verspreid over de woningen geplaatst te worden op een minimale hoogte van 4 meter. Een alternatief is het gebruik van vleermuisentreestenen. Deze dienen geplaatst te worden conform het Activiteitenplan sloop de Woert 18-32 Hijken, d.d. 29 juni 2022 opgesteld door ATKB | Buro Bakker, behorend bij dit besluit. Door deze maatregel wordt de gehele spouw toegankelijk voor vleermuizen en wordt voorzien in een duidelijke groene plus. De nieuwbouw wordt hierdoor geschikt als zomer-, paar-, winter- en mogelijk ook kraamverblijf voor de gewone dwergvleermuis. Ook kan ervoor gekozen worden maar een deel van de spouw toegankelijk te maken. De minimale afmeting van een verblijfplaats in een spouw is 50 x 80 cm (Kennisdokument gewone dwergvleermuis BIJ12, 2017). Minimaal acht van deze voorzieningen dienen in deze situatie te worden gerealiseerd.

Wanneer deze manier bouwkundig onmogelijk blijkt te zien, dienen er acht inbouwkasten verwerkt te worden in de kopgevels van de nieuwbouwwoningen. Deze dienen geplaatst te worden conform het Activiteitenplan sloop de Woert 18-32 Hijken, d.d. 29 juni 2022 opgesteld door ATKB | Buro Bakker, behorend bij dit besluit. Tevens kan deze optie extra uitgevoerd worden naast het vrij houden van (een gedeelte van) de spouw als groene plus voor de gewone dwergvleermuizen.

3.4 Ongeschikt maken

Woonservice heeft gepland in mei 2023 te starten met de werkzaamheden. Alvorens gesloopt kan worden, dienen de verblijfplaatsen van huismussen en vleermuizen ongeschikt gemaakt te worden. Voor 1 maart 2023 dient hierom na controle van een ecologisch deskundige op mogelijk aanwezige broedvogels of kleine zoogdieren, al het groen te zijn verwijderd uit de tuinen van Woert 18 t/m 32.

Pas na ontvangst van deze ontheffing kunnen de woningen ongeschikt gemaakt worden. Voor huismussen kan worden volstaan met het dichtmaken van gaten en kieren buiten het broedseizoen door middel van vulschuim en weringsborstels. Dit dient te gebeuren onder ecologische begeleiding en voor half februari 2023. Het ongeschikt maken voor vleermuizen dient plaats te vinden in de periode begin mei tot half mei 2023, waardoor de gewenningsperiode van zes maanden in acht genomen kan worden. Een manier om woningen ongeschikt te maken voor vleermuizen is door het plaatsen van exclusion flaps. Dit zorgt ervoor dat vleermuizen wel hun verblijfplaats uit kunnen, maar niet meer terug naar binnen kunnen. Het gebruik van exclusion flaps is in de zomerperiode effectief doordat gewone dwergvleermuizen bijna iedere avond naar buiten komen om te foerageren. Wel dient

rekening te worden gehouden met de weersomstandigheden. Als het bijvoorbeeld begin april nog erg koud is of er valt in de nacht veel dan verlaten de vleermuizen hun verblijven niet en zijn de exclusion flaps niet effectief. Om te zorgen dat vleermuizen gebruik maken van deze exclusion flaps dienen de overige gaten en kieren afgedicht te worden met vulschuim. Dit mag alleen onder ecologische begeleiding.

3.5 *Ecologische begeleiding*

Een aantal werkzaamheden mogen enkel uitgevoerd worden onder begeleiding of na controle van een ter zake kundige ecooloog:

- voor het verwijderen van groen (check broedvogels en evt. kleine zoogdieren);
- bij de plaatsing van tijdelijke voorzieningen voor de huismus en de gewone dwergvleermuis;
- controle op de aanwezigheid van vleermuizen voor het ongeschikt maken;
- controle op de manier van ongeschikt maken;
- bij het ongeschikt maken van de daken voor huismussen en gewone dwergvleermuizen;
- bij het vrijgeven van het ongeschikt maken;
- controle op de realisatie van de permanente voorzieningen;
- controle op de aanwezigheid van huismussen en gewone dwergvleermuizen bij het verwijderen van de tijdelijke kasten.

3.6 *Alternatievenafweging*

De sloopwerkzaamheden zijn gebonden aan deze woningen en dus aan deze locatie. Het niet slopen van Woert 18 t/m 32 is geen reële optie. De woningen zijn sterk verouderd en de indeling voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Op het gebied van energieverbruik, isolatie en ventilatie voldoen de woningen ook niet meer. De woningen verbouwen en naar deze tijd trekken vergt een zeer ingrijpende verbouwing. Dit heeft tevens tot gevolg dat er huismusnesten en vleermuisverblijfplaatsen verloren zullen gaan.

Door buiten de meest kwetsbare periode van de huismus en gewone dwergvleermuis te werken, te werken volgens een ecologisch werkprotocol en onder ecologische begeleiding, wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met deze diersoorten. Voor de sloop van de woningen worden voldoende tijdelijke voorzieningen aangeboden en in de nieuwbouw worden permanente voorzieningen opgenomen voor de huismus en gewone dwergvleermuis. Hierdoor wordt maximaal rekening gehouden met de aanwezige nesten en de lokale populatie van de huismus en gewone dwergvleermuis.

3.7 *Belangenafweging*

De ontheffinghouder geeft in de aanvraag aan te werken in het belang de volksgezondheid of de openbare veiligheid en ter bescherming van flora en fauna genoemd in artikel 3.3 lid 4 sub b van de Wnb. Daarnaast wordt aangegeven te werken in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten genoemd in artikel 3.8, lid 5 sub b van de Wnb.

Volksgezondheid of openbare veiligheid (of andere dwingende redenen van groot openbaar belang)

Aedes, de landelijke branchevereniging van woningcorporaties (waaronder Woonservice), is samen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken een van de ondertekenaars van het Convenant Energiebesparing Huursector (2012). Het uitgangspunt van het Energieconvenant is dat alle woningen een gemiddelde Energie Index van 1,25 hebben wat neer komt op een gemiddeld energielabel B. Daarnaast is het thema milieu een belangrijk onderdeel van het convenant. Bij het opwekken van energie wordt veel gebruik gemaakt van fossiele brandstoffen waar CO₂ bij vrij komt met negatieve gevolgen van klimaat, milieu en flora en fauna als gevolg. De de isolerende maatregelen kan zuiniger

worden gestookt, waardoor minder fossiele brandstoffen worden gebruikt en de uitstoot van CO₂ wordt gereduceerd. De sloop van de oude woningen en het realiseren van duurzame nieuwbouwwoningen dragen bij aan deze afspraken en doelstellingen. De te slopen woningen hebben energielabel C en middels de nieuwbouw zal dit teruggebracht worden naar label A++. Tevens zal de energieprestatie van de woningen verbeteren wat belangrijk is voor een gezond leefklimaat en is daarmee van openbaar belang en van invloed op de volksgezondheid.

De huidige woningen zijn slecht of niet geïsoleerd en is het klimaat in de woningen niet optimaal als gevolg van vocht en tocht. Dit leidt tot schimmelvorming in de woningen en een ongezond leefklimaat wat kan zorgen voor het ontstaan of verergeren van luchtwegklachten (bijv. Astma), allergieën en andere gezondheidsklachten bij de bewoners. De nieuwbouwwoningen zijn beter geïsoleerd waardoor een gezonder leefklimaat voor de bewoners ontstaat. De huidige woningen zijn tevens voorzien van asbesthoudend materiaal. Momenteel zijn de risico's op bijvoorbeeld gezondheidsklachten beperkt, maar bij calamiteiten zoals brand ontstaat het risico op vervuiling van de wijde omgeving en het milieu. Dit levert op zijn beurt risico's voor de gezondheid van bewoners en omwonenden. Bij de sloop van de woningen zal asbesthoudend materiaal worden verwijderd en afgevoerd door een gecertificeerd bedrijf. Hierdoor wordt het risico voor de volksgezondheid en het milieu weggenomen.

Bescherming van flora en fauna

Door duurzame levensloopbestendige woningen te bouwen met energielabel A++ levert Woonservice een bijdrage aan het verminderen van de CO₂-uitstoot en draagt daardoor ook op kleine schaal bij aan het beperken van de klimaatverandering. Indirect heeft dit ook invloed op de bescherming van flora en fauna. Daarnaast draagt Woonservice met de projecten ook bij aan duurzaam behoud en/of herstel van de populaties van gebouwbewonende soorten door het toepassen van effectieve maatregelen en het waar mogelijk realiseren van een ecologische plus door overcompensatie voor de huismus.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belangen. De genoemde belangen vormen een voldoende onderbouwing om het optreden van (beperkte) negatieve effecten op de aangevraagde soorten te rechtvaardigen.

3.8 Staat van instandhouding

Huisumus

De landelijke staat van instandhouding van de huismus is beoordeeld als matig ongunstig op de aspecten populatie en verspreiding. Het leefgebied en toekomstperspectief van de huismus is wel gunstig (www.sovon.nl). Uit de Vogel- en Habitatrichtlijn-rapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat de landelijke populatie broedparen wordt geschat op 600.000-1.000.000 (2018-2020). De laatste twaalf jaren vertoont de populatie geen significante aantalsverandering. De populatie huismussen is momenteel dus stabiel (www.sovon.nl, geraadpleegd juni 2022). De laatste jaren vertoont de populatie in Drenthe een kleine toename (www.sovon.nl).

In het plangebied is één broedpaar aanwezig en in de omgeving zijn in 2021 tenminste 30 nesten vastgesteld. Wanneer kolonies meer dan 25 broedparen tellen kunnen zij zichzelf in stand houden (vogelbescherming, 2008). De lokale staat van instandhouding is onbekend, maar gezien de duurzame populatie wordt niet verwacht dat deze slechter zal zijn dan de landelijke staat van instandhouding. Door het tijdig natuurvrij maken van de woningen en meer tijdelijke en permanente voorzieningen aan te bieden dan minimaal wordt geëist (kennisdocument Huismus BIJ12, 2017), wordt er voldoende rekening gehouden met de huismus. De werkzaamheden zullen daarom niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemeen voorkomende vleermuizensoort. De populatie wordt geschat op 300.000 tot 600.000 individuen (Ottenburg & Van Swaay, red., 2014). Uit Adams et. al (2019) blijkt dat het verspreidingsgebied van de gewone dwergvleermuis gunstig is, maar dat dit door na-isolatie mogelijk wordt bedreigd.

In het plangebied is een zomerverblijfplaats en een paar-/winterverblijfplaats vastgesteld. Meerdere verblijfplaatsen zijn vastgesteld in de omgeving van het plangebied waaronder ook een kraamkolonie van minimaal tien dieren. De lokale staat van instandhouding is onbekend, maar door onderzoek in Hijken en omliggende dorpen als Beilen, Westerbork en Mantinge, wordt verwacht dat de lokale staat van instandhouding niet slechter zal zijn dan de landelijke staat van instandhouding. Door het tijdig natuurvrij maken van de woningen en voldoende tijdelijke en permanente voorzieningen aan te bieden (Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis BIJ12, 2017), worden geen negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis verwacht.

3.9 Zorgplicht en broedseizoen

Naast de soorten waarvoor de ontheffinghouder de ontheffing heeft aangevraagd kunnen ook andere soorten worden aangetroffen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Artikel 1.11 van de Wnb gebiedt eenieder voldoende zorg in acht te nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op gebieden of specifieke plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden waardoor de effecten worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Naast de zorgplicht dient de ontheffinghouder ook rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op het broedsucces van vogels dienen uitgesteld te worden. Een ecologisch deskundige dient vast te stellen dat het broedseizoen voor de op het plangebied aanwezige soorten ten einde is.

4. Conclusie

Gelet op vorenstaande besluiten wij ontheffing van de Wnb te verlenen. Aan deze ontheffing zijn de voorschriften verbonden zoals vermeld in het besluit.